

Not for GEROS

ΤΕΛΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ (FINAL REPORT)

**ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗΣ
(EVALUABILITY ASSESSMENT)**

**ΤΟΥ ΥΠΟ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (ΕΣΔΔΠ) 2024-2027**

ΑΘΗΝΑ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2023

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ	3
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ	5
1.1 ΤΟ ΕΣΔΔΠ 2024-2027	5
1.2 ΤΑΧΕΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ 2021-2023	5
1.3 ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΔΔΠ 2024-2027	6
2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΔΑ	7
2.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΑΔΑ	7
2.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΔΑ	8
2.3 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	8
2.4. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΔΑ	9
2.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΔΑ	10
3. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	11
3.1 ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	11
3.2 ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	16
3.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	18
3.4 ΙΣΟΤΗΤΑ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΕΣΔΔΠ	20
4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ 21	
4.1 ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ, ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ	21
4.2 ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	23
4.3 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	24
4.4 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ	26
4.5 ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΟΥ	27
5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	28

ΑΚΡΩΝΥΜΙΑ

ΑΔΑ: Αξιολόγηση Δυνατότητας Αποτίμησης

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΜ: Εθνικός Μηχανισμός

ΕΣΔ: Εθνικό Σχέδιο Δράσης

ΕΣΔΔΠ: Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού

ΕΣΚΕ: Εθνική Στρατηγική για Κοινωνική Ένταξη

ΕΣΠΑ: Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης

ΘτΑ: Θεωρία της Αλλαγής

ΚτΠ: Κοινωνία των Πολιτών

ΟΗΕ: Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών

ΠΠ: Προτεραιότητες Πολιτικής

ΣΠ: Στρατηγική Προτεραιότητα

ΥΠΑΙΘ: Υπουργείο Παιδείας & Θρησκευμάτων

ΥΠΕΚΥΠ: Υπουργείο Εργασίας & Κοινωνικών Υποθέσεων

ΥΠΕΞ: Υπουργείο Εξωτερικών

ΥΠΕΣ: Υπουργείο Εσωτερικών

ΥΠΠΟ: Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

UNICEF: United Nations Children's Fund

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Η παρούσα έκθεση διενεργήθηκε υπό την επιμέλεια του Μαργαρίτη Βασίλειου, ανεξάρτητου εμπειρογνώμονα, με τη χρηματοδότηση του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF) κατόπιν απόφασης του Εθνικού Μηχανισμού Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Οι δηλώσεις στην παρούσα δημοσίευση αποτελούν απόψεις του/των συντάκτη/-ων και δεν εκπροσωπούν απαραίτητα τις πολιτικές ή τις απόψεις του Ταμείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Παιδιά (UNICEF).

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το υπό διαμόρφωση νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΕΣΔΔΠ) 2024-2027 εκπονείται με στόχο την οριοθέτηση των κρίσιμων ζητημάτων, τον καθορισμό επίκαιρων στρατηγικών προτεραιοτήτων και τη συστηματοποίηση των μέτρων πολιτικής με σκοπό την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, βάσει συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κοινωνική, πολιτική, οικονομική και πολιτιστική κατάσταση της χώρας, καθώς και τις διαπιστώσεις και συστάσεις από ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα ελέγχου, καθώς και από τις Ανεξάρτητες Αρχές. Το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, ως μέλος του Εθνικού Μηχανισμού Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, παρέχει τεχνική υποστήριξη για την κατάρτιση του νέου Εθνικού Σχεδίου Δράσης (ΕΣΔ). Η αξιολόγηση της δυνατότητας αποτίμησης (ΑΔΑ) αποτελεί ένα εργαλείο διασφάλισης της ποιότητας και της αξιολογησιμότητας ενός προγράμματος (στη συγκεκριμένη περίπτωση του υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ 2024-2027), η οποία στοχεύει σε έγκαιρες προσαρμογές και διορθώσεις στον σχεδιασμό του, ώστε αυτό να μπορεί να υπαχθεί αποτελεσματικά στη διαδικασία της τελικής αποτίμησης ύστερα από την ολοκλήρωση της εφαρμογής του. Η ΑΔΑ πραγματοποιήθηκε θέτοντας συγκεκριμένα ερωτήματα ως προς την αρχή αλλά και την προσδοκώμενη εφαρμογή του νέου ΕΣΔΔΠ, και λαμβάνοντας υπ' όψιν τα κριτήρια της συνάφειας, συνοχής, αποτελεσματικότητας/αντικτύπου, και βιωσιμότητας. Στην παρούσα έκθεση ΑΔΑ εξετάστηκαν πάνω από 50 Στρατηγικές Προτεραιότητες και 160 δράσεις των Φορέων που συμμετέχουν στον Εθνικό Μηχανισμό, όπως αυτές περιγράφηκαν από τους Φορείς αλλά και που αναφέρονται σε άλλα ΕΣΔ ή κείμενα εθνικών προτεραιοτήτων πολιτικής. Στην παρούσα έκθεση περιγράφονται συγκεκριμένα συμπεράσματα και συστάσεις για τη βελτίωση της αξιολογησιμότητας των παρεμβάσεων που προβλέπονται στο υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ, ενώ παράλληλα συζητήθηκαν τόσο οι περιορισμοί της ΑΔΑ, όσο και οι εξωτερικοί κίνδυνοι του νέου ΕΣΔ. Η διάδοση της τελικής έκθεσης της ΑΔΑ αποτελεί απαραίτητο στάδιο, για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματά της χρησιμοποιούνται από τους βασικούς ενδιαφερόμενους ως εργαλείο αναστοχασμού σχετικά με τη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΔΔΠ και την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου παρακολούθησης. Τα ευρήματα και οι συστάσεις της τελικής έκθεσης ΑΔΑ του ΕΣΔΔΠ θα τεθούν υπόψιν των μελών του Μηχανισμού, τα οποία θα αποφασίσουν για την έγκριση των συστάσεών της και την ανάλογη τροποποίηση του ΕΣΔΔΠ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ-ΠΛΑΙΣΙΟ

1.1 ΤΟ ΕΣΔΔΠ 2024-2027

Το υπό διαμόρφωση νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΕΣΔΔΠ) 2024-2027 εκπονείται από τη Γενική Γραμματεία Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Υπουργείου Δικαιοσύνης, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της ως συντονιστικός φορέας του Εθνικού Μηχανισμού, Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (άρθ. 8 ν. 4491/2017). Το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα, ως μέλος του Εθνικού Μηχανισμού, παρέχει τεχνική υποστήριξη για την κατάρτιση του νέου ΕΣΔΔΠ.

Στόχος του νέου ΕΣΔΔΠ είναι η οριοθέτηση των κρίσιμων ζητημάτων, ο καθορισμός επίκαιρων στρατηγικών προτεραιοτήτων και η συστηματοποίηση των μέτρων πολιτικής με σκοπό την ανάπτυξη μίας ολοκληρωμένης πολιτικής για την προστασία και προώθηση των δικαιωμάτων του παιδιού, βάσει συγκεκριμένων ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη κοινωνική, πολιτική, οικονομική και πολιτιστική κατάσταση της χώρας, καθώς και τις διαπιστώσεις και συστάσεις από ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα ελέγχου, καθώς και από τις Ανεξάρτητες Αρχές.

Εμπλεκόμενοι φορείς

Στην ΑΔΑ συμμετείχαν τα συγκεκριμένα μέλη (κυρίως τα αρμόδια Υπουργεία) του Εθνικού Μηχανισμού Εκπόνησης, Παρακολούθησης και Αξιολόγησης των Σχεδίων Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (όπως ορίζονται στο άρθ. 9 του ν. 4497/2017) που συμμετέχουν άμεσα στον σχεδιασμό και την εφαρμογή του ΕΣΔΔΠ.¹ Επιπρόσθετοι εμπλεκόμενοι φορείς αποτελούν η Γενική Γραμματεία Συντονισμού της Προεδρίας της Κυβέρνησης, ως αρμόδια για την παρακολούθηση, το συντονισμό και την αξιολόγηση των δημόσιων πολιτικών, καθώς και το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα. Άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς είναι εκείνοι που έχουν ως κύριο χαρακτηριστικό στοιχείο την ανεξαρτησία, οι οποίοι δεν διαθέτουν αποφασιστική αρμοδιότητα και δεν υλοποιούν άμεσα δράσεις, ωστόσο στο πλαίσιο της αποστολής τους εντάσσεται η προώθηση και η προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού (Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και Συνήγορος του Πολίτη).

Τέλος, στο πλαίσιο διεξαγωγής της ΑΔΑ θα εξεταστεί εάν ενεπλάκησαν άλλα μέρη/φορείς στη διαμόρφωση του ΕΣΔΔΠ και σε ποιο βαθμό αντανακλάται η συμβολή τους στη διαμόρφωση του ΕΣΔΔΠ.

1.2 ΤΑΧΕΙΑ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ 2021-2023

Το Φεβρουάριο του 2023 πραγματοποιήθηκε η έκθεση ταχείας αποτίμησης του

¹ Συμμετείχε και το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, το οποίο είναι μέλος του ΕΜ, ωστόσο δεν έχει πραγματοποιηθεί η σχετική νομοθετική τροποποίηση.

«Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (ΕΣΔΔΠ) 2021-2023», με σκοπό, μεταξύ άλλων, την ουσιαστική βελτίωση του επικαιροποιημένου ΕΣΔΔΠ 2024-2027 για τον τεκμηριωμένο σχεδιασμό πολιτικής με γνώμονα την αποτελεσματικότερη προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού.

Αναγνωρίζοντας τη σπουδαιότητα της υιοθέτησης του πρώτου ΕΣΔΔΠ 2021-2023 για την προαγωγή των δικαιωμάτων του παιδιού, τονίζεται παράλληλα ότι η έλλειψη ορισμένων προϋποθέσεων δεν καθιστά εφικτή την πλήρη και εκτενή αποτίμησή του. Με βάση αυτά τα δεδομένα και λαμβάνοντας υπόψη τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ² μετά την εξέταση της Ελληνικής Έκθεσης κατά το άρθρο 44 της ΔΣΔΠ (παρ. 8), επιχειρήθηκε η ταχεία αποτίμηση του υφιστάμενου ΕΣΔΔΠ.

Η ταχεία αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ 2021-2023 πραγματοποιήθηκε ως προς τους ακόλουθους άξονες: Μεθοδολογία και Διαδικασία ανάπτυξης, Περιεχόμενο και δομή και Πλαίσιο παρακολούθησης και αξιολόγησης, και κατέληξε σε συγκεκριμένες συστάσεις για το επόμενο ΕΣΔΔΠ.

1.3 ΑΝΑΓΚΗ ΔΙΕΞΑΓΩΓΗΣ ΤΗΣ ΑΔΑ ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΔΔΠ 2024-2027

Τον Ιούνιο 2022 αποφασίστηκε από τον Εθνικό Μηχανισμό η έναρξη της διαδικασίας κατάρτισης του νέου ΕΣΔΔΠ για την περίοδο 2024-2027 ενώ τον Ιανουάριο του 2023, ύστερα από σχετική πρόταση της UNICEF, αποφασίστηκε η διεξαγωγή της διαδικασίας της αξιολόγησης της δυνατότητας αποτίμησης (ΑΔΑ) επί του προσχεδίου του ΕΣΔΔΠ. Οι σχετικές διαδικασίες κατάρτισης του περιεχομένου του ΕΣΔΔΠ στο πλαίσιο του Εθνικού Μηχανισμού κατέληξαν τον Μάιο του 2023 σε ένα προσχέδιο, το οποίο υπάχθηκε στη διαδικασία της ΑΔΑ ώστε να διασφαλιστεί ότι στην τελική του μορφή αυτό θα διαθέτει τις απαραίτητες προϋποθέσεις ώστε να καταστεί δυνατή η αποτίμησή του (evaluation) ύστερα από την ολοκλήρωση της περιόδου εφαρμογής του. Αποτέλεσμα της διαδικασίας της ΑΔΑ είναι η διατύπωση συγκεκριμένων συστάσεων για τις αναγκαίες προσαρμογές στο τελικό κείμενο του ΕΣΔΔΠ. Οι προτάσεις για τις αναγκαίες προσαρμογές περιλαμβάνονται στην παρούσα τελική έκθεση και θα τεθούν προς έγκριση από τον Εθνικό Μηχανισμό, ο οποίος θα αποφασίσει για την ενσωμάτωσή τους στο τελικό κείμενο του ΕΣΔΔΠ.

Η εκπόνηση της αξιολόγησης της δυνατότητας αποτίμησης (ΑΔΑ) και η σύνταξη των αντίστοιχων εκθέσεων (αρχική και τελική έκθεση) ανατέθηκε από το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα σε ανεξάρτητο εμπειρογνώμονα στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης που παρέχει η UNICEF στο Υπουργείο Δικαιοσύνης για την κατάρτιση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2024-2027. Η ΑΔΑ διεξήχθη εντός του Ιουνίου 2023 και διήρκεσε περίπου ένα μήνα. Η παρουσίαση των αποτελεσμάτων και των συστάσεων της ΑΔΑ θα πραγματοποιηθεί σε συνεδρίαση του Εθνικού Μηχανισμού σε χρόνο που καθορίζεται από την Γενική Γραμματεία

² Για την σύνταξη των παρατηρήσεων λήφθηκαν υπόψη οι κατευθυντήριες αρχές και οδηγίες που θεσπίζουν οι Γενικές Οδηγίες της Ομάδας Εργασίας του Ο.Η.Ε. για την Επιχειρηματικότητα και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σχετικά με την κατάρτιση Εθνικών Σχεδίων Δράσης, η Έκθεση της UNICEF, του Danish Institute for Human Rights (DIHR) και του International Corporate Accountability Roundtable (ICAR) για τα Δικαιώματα του Παιδιού στα Εθνικά Σχέδια Δράσης σε ζητήματα Επιχειρηματικότητας και Δικαιωμάτων, το Εγχειρίδιο για τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Γραφείου του Υπατού Αρμοστή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε., ο Οδηγός Μέτρησης και Εφαρμογής Δεικτών για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Γραφείου του Υπατού Αρμοστή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου του Ο.Η.Ε., η Έκθεση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε. για την Εξαγωγή Δεικτών για την Προστασία, το Σεβασμό και την Προώθηση των Δικαιωμάτων του Παιδιού στην Ε.Ε., οι Παρατηρήσεις της Εθνικής Επιτροπής Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού καθώς και οι Προτάσεις του Συνηγούρου του Πολίτη για το περιεχόμενο ενός Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

Δικαιοσύνης και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

2. ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΑΔΑ

2.1 ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΤΗΣ ΑΔΑ

Η αξιολόγηση της δυνατότητας αποτίμησης (ΑΔΑ) αποτελεί ένα εργαλείο διασφάλισης της ποιότητας και της αξιολογησιμότητας ενός προγράμματος (στη συγκεκριμένη περίπτωση του υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ 2024-2027), η οποία στοχεύει σε έγκαιρες προσαρμογές και διορθώσεις στον σχεδιασμό του, ώστε αυτό να μπορεί να υπαχθεί αποτελεσματικά στη διαδικασία της τελικής αποτίμησης ύστερα από την ολοκλήρωση της εφαρμογής του.³ Ειδικότερα, εξετάστηκε ο βαθμός στον οποίο το ΕΣΔΔΠ είναι δομημένο με κατάλληλο τρόπο και πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις ως προς συγκεκριμένες παραμέτρους, όπως σαφή θεωρία της αλλαγής, διαθεσιμότητα μετρήσιμων στόχων, δεικτών παρακολούθησης και εργαλείων, καθώς και καθορισμένων συστημάτων παρακολούθησης. Ο ρόλος της διαδικασίας είναι να εντοπίσει ζητήματα που χρήζουν βελτίωσης, τα οποία αποτυπώνονται στην παρούσα έκθεση σε σχετικές συστάσεις σύμφωνα με τις οποίες θα είναι δυνατό να πραγματοποιηθούν οι αναγκαίες προσαρμογές στο περιεχόμενο του ΕΣΔΔΠ.

Επιπρόσθετα, σημαντικός σκοπός της ΑΔΑ είναι η διασφάλιση ότι οι βασικές αρχές που διέπουν τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα δικαιώματα του παιδιού αποτυπώνονται στο περιεχόμενο του ΕΣΔΔΠ με τέτοιο τρόπο ώστε να μπορούν να αποτελέσουν κριτήρια της μελλοντικής του αποτίμησης. Οι αρχές αυτές περιλαμβάνουν την ισότητα των φύλων, τη διάσταση της ισότητας (equity), τη μη διάκριση, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τη συμμετοχή του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν.

Η ΑΔΑ διεξάγεται με βάση δύο πυλώνες:

- α) αξιολογησιμότητα ως προς τον σχεδιασμό του ΕΣΔ
- β) αξιολογησιμότητα ως προς την προσδοκώμενη εφαρμογή του ΕΣΔ

Επομένως, έμμεσο στόχο της ΑΔΑ αποτελεί επιπρόσθετα (i) η βελτίωση της ποιότητας του σχεδιασμού του ΕΣΔΔΠ 2024-2027 και (ii) η βελτίωση της ποιότητας της αποτελεσματικότητας εφαρμογής του.

Συγκεκριμένα, η ΑΔΑ ιδίως:

- Αποσαφηνίζει τη λογική και τη συνοχή των δράσεων του ΕΣΔΔΠ, καθώς και την ύπαρξη μιας καλά διατυπωμένης θεωρίας της αλλαγής, σε συνάρτηση με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του ΕΣΔΔΠ.
- Αξιολογεί την επάρκεια και την εγκυρότητα των δεικτών, εργαλείων και συστημάτων παρακολούθησης, μέτρησης και επαλήθευσης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων του ΕΣΔΔΠ.
- Αξιολογεί τα δεδομένα για τη διαθεσιμότητα των ανθρώπινων και οικονομικών πόρων για την υλοποίηση, τη δομή διακυβέρνησης και συντονισμού του ΕΣΔΔΠ.
- Παρέχει την αναγκαία καθοδήγηση για την τελική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ.

Τέλος, η ΑΔΑ διασφαλίζει ότι τα αποτελέσματα του ΕΣΔΔΠ είναι δεκτικά αξιολόγησης συμβάλλοντας στη δημόσια λογοδοσία σχετικά με την εφαρμογή των πολιτικών για τα δικαιώματα του παιδιού. Επιπρόσθετα, η ΑΔΑ κρίθηκε απαραίτητη κατά το στάδιο του σχεδιασμού του ΕΣΔΔΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη σχετική δυσκολία που προέκυψε για την αποτίμηση του υφιστάμενου ΕΣΔΔΠ 2021-2023. Ταυτόχρονα,

³ [UNICEF \(2019\). Guidance Note for Conducting Evaluability Assessments in UNICEF](#)

η ΑΔΑ του ΕΣΔΔΠ 2023-2027 χρησιμεύει ως αφετηρία για την ενίσχυσης της κουλτούρας αποτίμησης των πολιτικών για τα δικαιώματα του παιδιού έναντι των εθνικών, ευρωπαϊκών και διεθνών δεσμεύσεων της χώρας.

2.2 ΠΕΔΙΟ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΑΔΑ

Το πεδίο εφαρμογής της αξιολόγησης της δυνατότητας αποτίμησης διαρθρώνεται σε δύο επίπεδα: τομεακό και γεωγραφικό.

Τομεακή κάλυψη: Η ΑΔΑ επικεντρώνεται στα αποτελέσματα που προσδιορίζονται ανά άξονα του ΕΣΔΔΠ υιοθετώντας ωστόσο μια ολοκληρωμένη, συντονισμένη και διασυνδεδεμένη προσέγγιση.

Γεωγραφική κάλυψη: Η ΑΔΑ προορίζεται να καλύψει τις δραστηριότητες και τις στρατηγικές προτεραιότητες του ΕΣΔΔΠ που εφαρμόζονται τόσο σε εθνικό όσο και σε τοπικό επίπεδο.

2.3 ΜΕΘΟΔΟΙ ΣΥΛΛΟΓΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Η μεθοδολογία της ΑΔΑ του ΕΣΔΔΠ περιλαμβάνει τις παρακάτω ενέργειες, με τη χρησιμοποίηση των πηγών και στοιχείων/ δεδομένων που περιγράφονται:

1. Ανασκόπηση (desk review) των βασικών εγγράφων αναφοράς του ΕΣΔΔΠⁱ
2. Ανασκόπηση (desk review) και χαρτογράφηση (mapping) των στρατηγικών προτεραιοτήτων και δράσεων του ΕΣΔΔΠ
3. Ανασκόπηση (desk review) άλλων σχετικών με τα παιδιά τομεακών Εθνικών Σχεδίων Δράσης, κειμένων πολιτικής και πολιτικών προτεραιοτήτων σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο ώστε να διερευνηθούν οι συνέργειες και η ευθυγράμμιση του ΕΣΔΔΠ με το ευρύτερο πλαίσιο πολιτικών για τα παιδιάⁱⁱ
4. Ανάλυση της αιτιατής σχέσης μεταξύ δράσεων, στρατηγικών προτεραιοτήτων και προσδοκώμενων αποτελεσμάτων ώστε να αξιολογηθεί η συνάφεια και η σχετικότητα μεταξύ δράσεων και στρατηγικών προτεραιοτήτων και η δυνατότητα επίτευξης των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων
5. Εννοιολογική ανάλυση της θεωρίας της αλλαγής και του πλαισίου προσδοκώμενων αποτελεσμάτων του ΕΣΔΔΠ, καθώς και αξιολόγηση της θεωρίας της αλλαγής με βάση τη σχέση μεταξύ δράσεων, στρατηγικών προτεραιοτήτων και προσδοκώμενων αποτελεσμάτων
6. Μη δομημένες - ελεύθερες συνεντεύξεις με πρόσωπα αναφοράς (στελέχη της UNICEF) όπου κριθεί απαραίτητο, ώστε να καλυφθούν κενά επί της διαδικασίας, της στοχοθεσίας, του στρατηγικού προσανατολισμού και της προσέγγισης του ΕΣΔΔΠ που δεν αποτυπώνονται γραπτά σε κάποιο έγγραφο αναφοράς
7. Ποσοτική και ποιοτική ανάλυση του πλαισίου παρακολούθησης προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και των σχετικών συστημάτων, δεικτών και εργαλείων παρακολούθησης
8. Συγγραφή και παρουσίαση της τελικής έκθεσης ΑΔΑ
9. Υποστήριξη για την εισαγωγή των εγκεκριμένων από τον Εθνικό Μηχανισμό συστάσεων της ΑΔΑ στο τελικό σχέδιο του ΕΣΔΔΠ μέσω των απαιτούμενων τροποποιήσεων στο περιεχόμενό του

Κριτήρια της ΑΔΑ

Συνάφεια και Συνοχή

Μέσω της ΑΔΑ εξετάστηκε ο βαθμός στον οποίο οι δράσεις είναι συναφείς για την

επίτευξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων, οι στόχοι και ο σχεδιασμός του ΕΣΔΔΠ ανταποκρίνονται στις ανάγκες των παιδιών, σχετίζονται με τις πολιτικές προτεραιότητες της χώρας και ενσωματώνουν μια συνεκτική θεωρία της αλλαγής. Η ΑΔΑ έλεγξε περαιτέρω τη συνοχή του ΕΣΔΔΠ, τις συνέργειες και τις διασυνδέσεις μεταξύ των δράσεων, καθώς και τη συνέπεια του ΕΣΔΔΠ προς τις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας και τη συμβατότητα με στόχους και προτεραιότητες που έχουν τεθεί σε υπερεθνικό επίπεδο. Επιπρόσθετα, εξετάστηκε και η εξωτερική συνοχή και ιδίως η συμπληρωματικότητα, η εναρμόνιση και ο συντονισμός με τις υπόλοιπες εθνικές πολιτικές, καθώς και η προστιθέμενη αξία του ΕΣΔΔΠ.

Αποτελεσματικότητα

Εξετάστηκε ο βαθμός στον οποίο ο σχεδιασμός και η λογική του ΕΣΔΔΠ είναι επαρκείς για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων και εάν οι δράσεις δύνανται να συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων συμπεριλαμβανομένων τυχόν μη ισότιμων αποτελεσμάτων μεταξύ των ομάδων παιδιών, μετά από τη συνεκτίμηση και ανάλυση της συνδυαστικής εφαρμογής τους ώστε να επιτευχθούν σχετικές και βιώσιμες επιπτώσεις, με αποτελεσματικό και συνεκτικό τρόπο. Ιδίως, ελέγχθηκε η διαθεσιμότητα δεδομένων υπό το πρίσμα της μελλοντικής αποτίμησης και η ύπαρξη ενός πλαισίου αποτελεσμάτων που αποτελείται από σαφώς προσδιορισμένους δείκτες με μετρήσιμους και χρονικά οριοθετημένους στόχους.

Επιπτώσεις/ Αντίκτυπος

Αναλύθηκε η πιθανότητα το ΕΣΔΔΠ να προκαλέσει πέρα από τα άμεσα αποτελέσματα και έμμεσες, δευτερογενείς επιπτώσεις. Αυτό διαπιστώθηκε διά της εξέτασης των ολιστικών αλλαγών στα συστήματα που σχετίζονται με την εφαρμογή των δικαιωμάτων, καθώς και στα ίδια τα δικαιώματα του παιδιού.

Βιωσιμότητα

Περιλαμβάνεται η εξέταση των χρηματοοικονομικών και θεσμικών ικανοτήτων των συστημάτων που απαιτούνται για τη διατήρηση των καθαρών οφελών με την πάροδο του χρόνου ώστε να εκτιμηθεί η πιθανότητα τα καθαρά οφέλη να συνεχιστούν μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα. Ιδίως, εξετάζεται η ύπαρξη και οι παράμετροι της διαδικασίας παρακολούθησης και ενός συστήματος παρακολούθησης με σαφώς προσδιορισμένες αρμοδιότητες και ρόλους.

2.4. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΔΑ

Τα θεμελιώδη ερωτήματα ως προς την αξιολόγηση της δυνατότητας αποτίμησης του ΕΣΔΔΠ διαρθρώνονται σε δύο πυλώνες:

Πυλώνας Α: Αξιολόγηση της δυνατότητας αποτίμησης ως προς τον σχεδιασμό του ΕΣΔΔΠ

Ερ.1: Διαθέτει το ΕΣΔΔΠ μια ξεκάθαρη θεωρία της αλλαγής, η οποία να ανταποκρίνεται στα ζητήματα των δικαιωμάτων των παιδιών που εντοπίζονται;

Ερ.2: Είναι σαφής ο τρόπος που οι διαφορετικές στρατηγικές προτεραιότητες και δράσεις του ΕΣΔΔΠ αλληλεπιδρούν και συμβάλλουν συνδυαστικά στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων;

Ερ.3: Λαμβάνοντας υπόψη τις στρατηγικές προτεραιότητες και τις σχετικές δράσεις, πόσο εφικτό είναι και σε ποιο βαθμό μπορεί να διεξαχθεί αξιολόγηση της σχετικότητάς τους, της αποτελεσματικότητάς τους και του αντικτύπου τους κατά τη μελλοντική

αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ;

Ερ.4: Ποια η σύνδεση του ΕΣΔΔΠ συνολικά με τα υπόλοιπα τομειακά ΕΣΔ;

Ερ.5: Ο σχεδιασμός του ΕΣΔΔΠ και το πλαίσιο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων λαμβάνει υπόψη του την ισότητα των φύλων, τη διάσταση της ισότητας (equity), τη μη διάκριση, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τη συμμετοχή του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν;

Ερ.6: Λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση ως προς την απόλαυση δικαιωμάτων ορισμένων παιδιών;

Ερ.7: Το πεδίο εφαρμογής του ΕΣΔΔΠ καλύπτει επαρκώς ζητήματα των δικαιωμάτων του παιδιού σε τομιακό και γεωγραφικό επίπεδο;

Ερ.8: Κατά το σχεδιασμό του ΕΣΔΔΠ ακολουθήθηκε μία συμμετοχική διαδικασία, η οποία έδωσε τη δυνατότητα σε παιδιά και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών να εκφράσουν την γνώμη τους επί της διαμόρφωσης του ΕΣΔΔΠ; Τυχόν απόψεις που διατυπώθηκαν από τα παιδιά και τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών σχετικά με τη διαμόρφωση του ΕΣΔΔΠ λήφθηκαν υπόψη και σε καταφατική περίπτωση, σε ποιο βαθμό;

Πυλώνας Β: Αξιολόγηση της δυνατότητας αποτίμησης ως προς την προσδοκώμενη εφαρμογή του ΕΣΔΔΠ

Ερ.1: Υπάρχουν διαθέσιμα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα, συμπεριλαμβανομένων μελετών και στοιχείων που θα καταστήσουν εφικτή μια μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ;

Ερ.2: Υπάρχει ένα πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων; Είναι μετρήσιμο με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες;

Ερ.3: Υπάρχει ένα σύστημα για τη συλλογή και συστηματοποίηση των πληροφοριών και των δεδομένων που απαιτούνται για την παρακολούθηση του ΕΣΔΔΠ με καθορισμένες αρμοδιότητες μεταξύ των εμπλεκόμενων και προσδιορισμός της περιοδικότητάς της συλλογής τους;

Ερ.4: Είναι εφικτή η αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ΕΣΔΔΠ όσον αφορά τη διατήρηση των συστημικών οφελών του μετά την περίοδο εφαρμογής του;

Ερ.5: Υπάρχει διακριτός προϋπολογισμός για κάθε στρατηγική προτεραιότητα ανά άξονα και δράση;

Ερ.6: Υπάρχουν επαρκή δεδομένα και στοιχεία ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η επάρκεια των πόρων για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων;

Ερ.7: Υπάρχουν δεσμευμένοι πόροι για την αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ μετά την περίοδο εφαρμογής του;

2.5 ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΑΔΑ

Κίνδυνοι:

Διεξαγωγή εθνικών βουλευτικών εκλογών: η αβεβαιότητα ως προς τον χρόνο διεξαγωγής των εθνικών εκλογών μέσα στο 2023 είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία μίας παρατεταμένης προεκλογικής περιόδου, η οποία σήμανε καθυστερήσεις στη συλλογή των συνεισφορών για το ΕΣΔΔΠ και προκάλεσε εναλλαγές προσωπικού στη δημόσια διοίκηση. Με αυτά τα δεδομένα, μετατέθηκε χρονικά και η διεξαγωγή της αξιολόγησης της δυνατότητας αποτίμησης. Επιπρόσθετα, στην επόμενη περίοδο διακυβέρνησης φαίνεται ότι θα υπάρξουν νέα υπουργεία, μετακινήσεις φορέων στα υπουργεία (πχ νέο υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, ο τομέας του Αθλητισμού που μεταφέρεται στο Υπ. Παιδείας), οι οποίες πιθανώς θα επηρεάσουν και τις αρμοδιότητες των φορέων ως προς το νέο ΕΣΔΔΠ.

Περιορισμοί:

Ανομοιογένεια και ελλείψεις στη διατύπωση στρατηγικών προτεραιοτήτων και δράσεων: σημαντικό περιορισμό συνιστά η έλλειψη πλήρους πληροφορίας για τον τρόπο και τη λογική που αποφασίστηκε η συμπερίληψη συγκεκριμένων δράσεων και προτεραιοτήτων, καθώς και τη διασύνδεσή τους, η οποία επηρεάζει τη δυνατότητα της αντίστοιχης αξιολόγησης. Κατά συνέπεια, προκύπτει μια δυσκολία αξιολόγησης της πλήρους και άμεσης διασύνδεσης αποτελεσμάτων, αντικτύπου των δράσεων με τις στρατηγικές προτεραιότητες. Σε σχέση με τον περιορισμό αυτό, η εγκυρότητα της ΑΔΑ διασφαλίστηκε μέσω δευτερογενούς έρευνας σε διαθέσιμα κείμενα πολιτικής, όπως άλλα Εθνικά Σχέδια Δράσης, χρηματοδοτικά πλαίσια και άλλα κείμενα πολιτικής σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Αξιοποίηση και διάδοση της τελικής έκθεσης της ΑΔΑ

Η διάδοση της τελικής έκθεσης της ΑΔΑ αποτελεί απαραίτητο στάδιο, για να διασφαλιστεί ότι τα αποτελέσματά της χρησιμοποιούνται από τους βασικούς ενδιαφερόμενους ως εργαλείο αναστοχασμού σχετικά με τη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΔΔΠ και την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού πλαισίου παρακολούθησης. Η διαδικασία της διάδοσης περιλαμβάνει παρουσίαση της τελικής έκθεσης από τον εμπειρογνώμονα που ανέλαβε την εκπόνησή της σε συνεδρίαση του Εθνικού Μηχανισμού ενώ, εάν παραστεί ανάγκη, θα πραγματοποιηθούν συμπληρωματικά διμερείς συναντήσεις με τα μέλη του Εθνικού Μηχανισμού. Τα ευρήματα και οι συστάσεις της τελικής έκθεσης ΑΔΑ του ΕΣΔΔΠ θα τεθούν υπόψιν των μελών του Μηχανισμού, τα οποία θα αποφασίσουν για την έγκριση των συστάσεων της και την ανάλογη τροποποίηση του ΕΣΔΔΠ.

Ζητήματα ηθικής και δεοντολογίας

Η συλλογή, η ανάλυση και η επεξεργασία δεδομένων και στοιχείων εναρμονίστηκε με τη σχετική εθνική νομοθεσία και ακολούθησε τις αρχές που περιγράφονται στο έγγραφο της UNICEF τίτλο [«Διαδικασία της UNICEF σχετικά με τα πρότυπα ηθικής στην έρευνα, την αποτίμηση, τη συλλογή και την ανάλυση δεδομένων»](#).

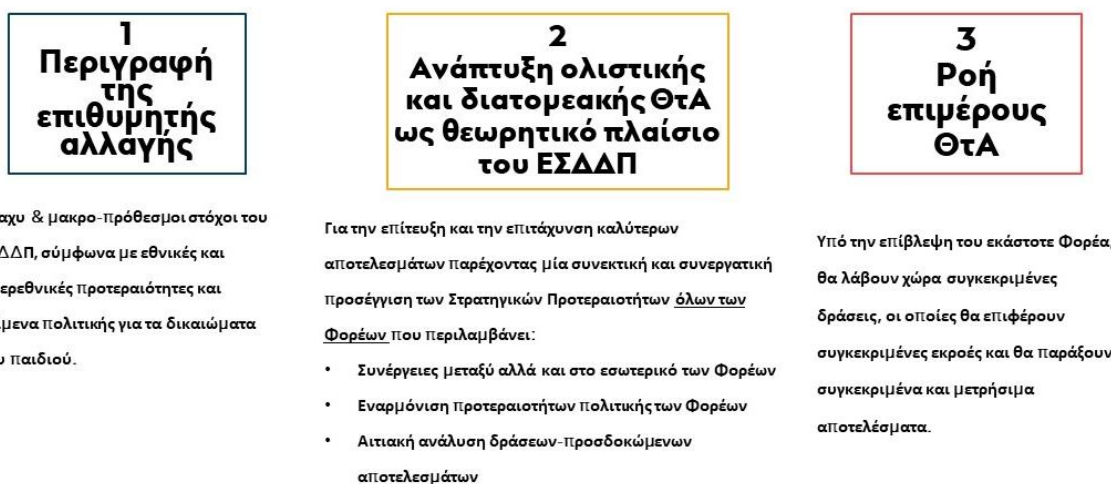
3. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

3.1 ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

Για κάθε υπό διαμόρφωση σχέδιο δράσης και παρέμβασης, ιδιαίτερα σε ευρεία κλίμακα όπως το ΕΣΔΔΠ 2024-2027, απαραίτητη προϋπόθεση είναι η διατύπωση της θεωρίας της αλλαγής (ΘτΑ), η οποία απεικονίζει τις αιτιώδεις οδούς από τις εκροές έως τα αποτελέσματα, μέσω ενδιάμεσων καταστάσεων, προς τις τελικές προσδοκώμενες επιπτώσεις της παρέμβασης. Παράλληλα η ΘτΑ ορίζει περαιτέρω τους εξωτερικούς παράγοντες που επηρεάζουν αν ένα αποτέλεσμα μπορεί να οδηγήσει στο επόμενο (βλ. και υποκεφάλαιο 4.5). Η ΑΔΑ διαπίστωσε ότι, αν και από όλους τους Φορείς δίνεται έμφαση στην προαγωγή και διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, το υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ δεν έχει σαφή διατομεακό χαρακτήρα. Αν και η συντριπτική πλειονότητα των ΣΠ του εκάστοτε φορέα είναι ικανοποιητικά ευθυγραμμισμένες τόσο με τις εθνικές όσο και με τις υπερεθνικές προτεραιότητες για

τα δικαιώματα του παιδιού (βλ. υποκεφάλαιο 3.2), οι δράσεις των Φορέων που αντιστοιχούν σε αυτές τις προτεραιότητες καθορίστηκαν σε σημαντικό βαθμό από την οπτική γωνία των δικών τους προγραμμάτων και προτεραιοτήτων πολιτικής, χωρίς τη διατύπωση επιμέρους θεωριών αλλαγής για τα δικαιώματα του παιδιού, οι οποίες τελικά θα μπορούσαν να συνθέσουν μια συνολική θεωρία αλλαγής για το ΕΣΔΔΠ μέσω της διασύνδεσης συγκεκριμένων εκροών και αποτελεσμάτων (σχήμα 1).

ΑΙΤΙΑΚΗ ΛΟΓΙΚΗ ΤΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ (ΘΤΑ) ΓΙΑ ΤΟ ΕΣΔΔΠ 2024-2027

Σχήμα 1. Αιτιακή Λογική της Θεωρίας της Αλλαγής για το ΕΣΔΔΠ 2024-2027

Ειδικότερα, όπως φαίνεται στο σχήμα 2, οι ΣΠ και δράσεις που υποβλήθηκαν από τους Φορείς δύνανται να υπαχθούν σε 8 προτεινόμενες ΠΠ του ΕΣΔΔΠ, που στη συνέχεια δύνανται να υπηρετήσουν τους βραχυ & μακρο-πρόθεσμους στόχους του ΕΣΔ, οι οποίοι με τη σειρά τους συνθέτουν την ΘΤΑ. Αν και παρατηρείται πως για την επίτευξη αρκετών ΠΠ απαιτούνται συνέργειες μεταξύ των Φορέων, ενώ είναι θεμιτή η αξίωση των Φορέων να συμβάλλουν με τις τομεακές δράσεις τους σε κοινές ΣΠ του ΕΣΔΔΠ, πχ συμπεριληπτική εκπαίδευση και καταπολέμηση της βίας, παραμένει ασαφής η σύνδεση ή η παροχή στοιχείων ότι θα συμβάλλουν συνδυαστικά στην ολιστική κατοχύρωση των δικαιωμάτων του παιδιού στην ελληνική επικράτεια. Επιπροσθέτως, ενώ διαφαίνεται ότι συγκεκριμένες δράσεις δύναται να εξυπηρετήσουν και να εκπληρώσουν στόχους που έχουν τεθεί σε ευρωπαϊκό ή εθνικό πλαίσιο, π.χ. αναφορικά με τις πολιτικές προτεραιότητες «καθολική πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση» και «διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων παιδιών», ωστόσο ορισμένες φορές δεν είναι δυνατή η τελική αξιολόγηση, καθώς δεν είναι σαφής η στοχοθεσία από το διαθέσιμο υλικό. Επίσης, όπως κατωτέρω αναφέρεται, δεν έχουν περιληφθεί αρκετές δράσεις των φορέων, η ενσωμάτωση των οποίων ενδεχομένως να επηρεάσει την εφαρμογή της θεωρίας της αλλαγής. Επιπρόσθετα διαπιστώθηκε, πως ορισμένοι Φορείς δεν αποτύπωσαν ή δεν αποτύπωσαν τις ΣΠ με προσήκον τρόπο, ενώ δύο Φορείς δεν υπέβαλλαν επικαιροποιημένη φόρμα καταγραφής προτεραιοτήτων και δράσεων, τουλάχιστον έως τη συγγραφή του παρόντος. Συνεπώς οι εκτιμήσεις της ΑΔΑ όσον

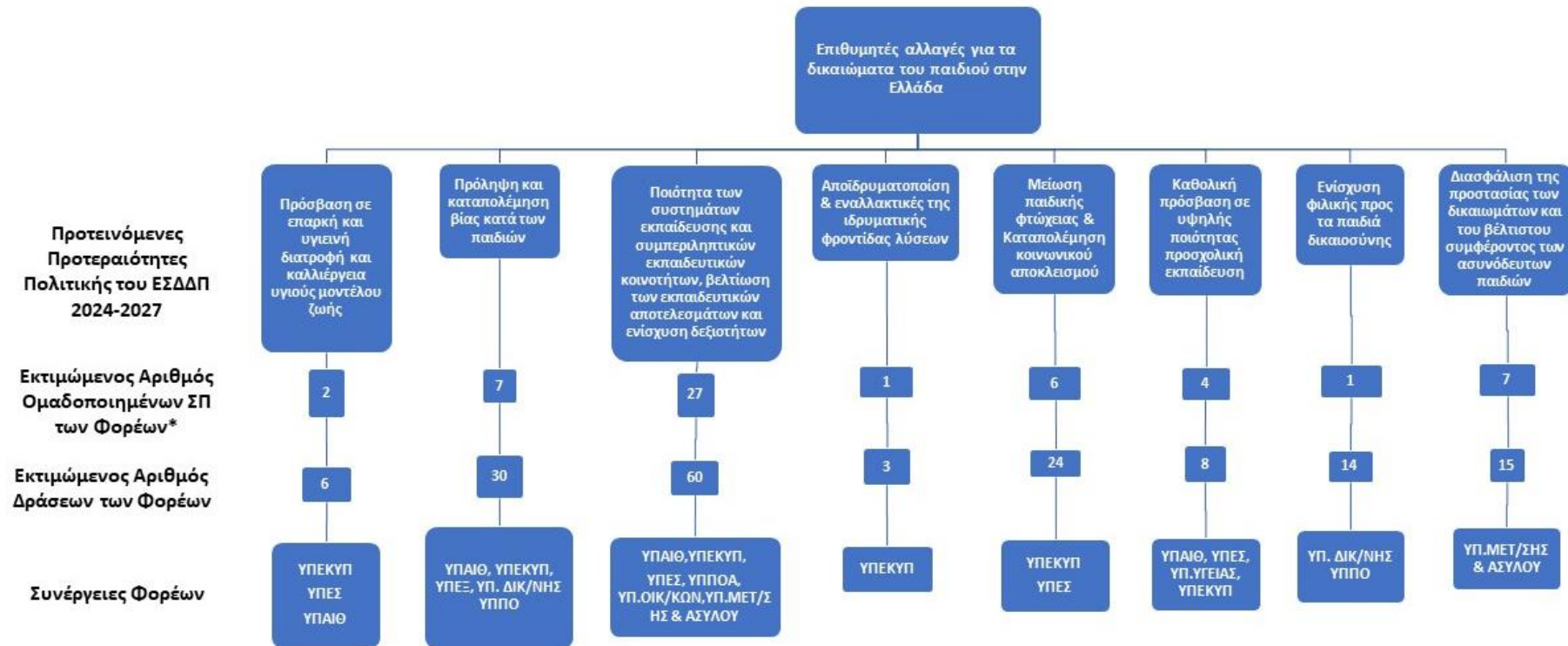
αφορά τον προσδιορισμό των πολιτικών προτεραιοτήτων έγιναν και με βάση άλλα ΕΣΔ, Εθνικά Αναπτυξιακά Προγράμματα, και κείμενα πολιτικής:

ΕΣΔ:ΕΣΚΕ 2021-2027, ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030, Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση, Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια-ΕΣΔΓΕΑ (2020-2024), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ, Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων ΕΣΔΙΦ 2021-2025, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021 – 2025, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί 2022-2030, Εθνική Στρατηγική για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων, ΕΣΔΔΠ 2021-2023.

UNICEF: UNICEF Greece Country Programme 2022-2026 & Work Plan Outcomes.

Αναπτυξιακά Προγράμματα: Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας Ελλάδα 2.0, Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027, Πρόγραμμα Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή 2021-2027, Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων 2021-2025.

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ

Σχήμα 2. Προτεινόμενες ΠΠ του ΕΣΔΔΠ 2024-2027, Εκτιμώμενες ΣΠ, Δράσεις & Συνέργειες των Φορέων για την Επίτευξη Επιθυμητής Αλλαγής για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην Ελλάδα.

*Υπάρχουν ακόμη 2 Οριζόντιες ΣΠ που δεν εντάσσονται σε κάποια Προτεινόμενη ΠΠ.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 3.1

-Διαθέτει το ΕΣΔΔΠ μια ξεκάθαρη θεωρία της αλλαγής, η οποία να ανταποκρίνεται στα ζητήματα των δικαιωμάτων των παιδιών που εντοπίζονται; -Είναι σαφής ο τρόπος που οι διαφορετικές στρατηγικές προτεραιότητες και δράσεις του ΕΣΔΔΠ αλληλεπιδρούν και συμβάλλουν συνδυαστικά στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων; -Λαμβάνοντας υπόψη τις ΣΠ και τις σχετικές δράσεις, πόσο εφικτό είναι και σε ποιο βαθμό μπορεί να διεξαχθεί αξιολόγηση της σχετικότητάς τους, της αποτελεσματικότητάς τους και του αντικτύπου τους κατά τη μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ; -Ποια η σύνδεση του ΕΣΔΔΠ συνολικά με τα υπόλοιπα τομεακά ΕΣΔ;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Σαφής και συνεκτική θεωρία αλλαγής ως προς τη συνολική προαγωγή και διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού	Μη ικανοποιητική	Δεν διαπιστώθηκε μία συνολική και συνεκτική θεωρία τη αλλαγής, η οποία να περιγράφει και να συνδέει τις επιθυμητές αλλαγές σύμφωνα με τις ΣΠ και των αντίστοιχες δράσεις των Φορέων, ώστε να επιτευχθούν αποτελεσματικά οι προσδοκώμενοι στόχοι και αποτελέσματα. Διαφαίνεται ότι συγκεκριμένες δράσεις δύναται να εξυπηρετήσουν και να εκπληρώσουν στόχους που έχουν τεθεί σε ευρωπαϊκό ή εθνικό πλαίσιο, π.χ. αναφορικά με τις πολιτικές προτεραιότητες «καθολική πρόσβαση σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση» και «Διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων και του βέλτιστου συμφέροντος των ασυνόδευτων παιδιών», ωστόσο ορισμένες φορές δεν είναι δυνατή η τελική αξιολόγηση, καθώς δεν είναι σαφής η στοχοθεσία από το διαθέσιμο υλικό. Η συνεπής εφαρμογή της θεωρίας της αλλαγής και η σχετική αξιολόγηση δεν είναι δυνατή ελλείψει των ορθά και πλήρως συμπληρωμένων φορμών, καθώς δεν έχουν περιληφθεί όλες οι δράσεις των φορέων.
Σαφής αλληλεπίδραση διαφορετικών ΣΠ και δράσεων του ΕΣΔΔΠ ώστε να συμβάλλουν συνδυαστικά στην επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων	Μερικώς ικανοποιητική	Περίπου το 90% των ΣΠ των Φορέων αλληλεπιδρούν και δρουν συνεργατικά ως προς την εκπλήρωση του περίπου 75% των προτεινόμενων ΠΠ του ΕΣΔΔΠ, και συνεπώς για την επίτευξη των συνολικών προσδοκώμενων αποτελεσμάτων. Ωστόσο, η μη διατύπωση επιμέρους ΘτΑ από τους Φορείς, ειδικών για τα δικαιώματα του παιδιού, υποδηλώνει πως οι ΣΠ τους καθορίστηκαν κυρίως μέσα από την οπτική γωνία των δικών τους προγραμμάτων και προτεραιοτήτων γενικότερης πολιτικής, χωρίς την πρόβλεψη σύνθεσης δράσεων για την επίτευξη μια συνολικής ΘτΑ για τα δικαιώματα του παιδιού.
Αξιολόγηση της σχετικότητας, αποτελεσματικότητάς και του αντικτύπου των ΣΠ κατά τη μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ	Μερικώς ικανοποιητική	Δεδομένου ότι 2 από τους Φορείς υλοποίησης δεν κατέθεσαν επικαιροποιημένη φόρμα ενώ σε τουλάχιστον 2 Φορείς δεν κατέστη σαφής η έννοια της ΣΠ ώστε να αποτυπωθεί ανάλογα, δεν μπορεί να υπάρξει πλήρης εικόνα σχετικά με τις ΣΠ των φορέων και συνεπώς της αξιολογησιμότητας της σχετικότητας, αποτελεσματικότητας και αντικτύπου των ΣΠ.
Σύνδεση του ΕΣΔΔΠ με τα υπόλοιπα ΕΣΔ	Μερικώς ικανοποιητική	Ικανός αριθμός δράσεων σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού, > 50, βρέθηκαν σε άλλα ΕΣΔ ή ΣΔ Φορέων, ενώ δεν περιλαμβάνονται στο υπό διαμόρφωση νέο ΕΣΔΔΠ.

Συμπεράσματα:

- Αν και υπάρχει γενική συναίνεση μεταξύ των Φορέων σχετικά με τους στόχους και τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του ΕΣΔ (βλ. υποκεφάλαιο 3.2), δεν διαπιστώθηκε σαφής και συνεκτική θεωρία αλλαγής ως προς τη συνολική προαγωγή και διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού, ενώ δεν βρέθηκαν ούτε επιμέρους ανά Φορέα θεωρίες αλλαγής που θα μπορούσαν να συνθέσουν τη συνολική θεωρία του ΕΣΔ.
- Κάθε φορέας φαίνεται να έχει τους δικούς του θεμιτούς στόχους για τη βελτίωση της κατάστασης των παιδιών στην Ελλάδα, και μολονότι υπάρχουν συνέργειες δράσεων, αυτές δεν φαίνεται να υποστηρίζονται από μια συνολική θεωρία αλλαγής και σαφές πλαίσιο συντονισμού των επιμέρους δράσεων.

- Δεν υπέβαλλαν όλοι οι φορείς τις αντίστοιχες ΣΠ και τα τα επικαιροποιημένα σχέδια δράσης τους για τα δικαιώματα του παιδιού, ενώ σε τουλάχιστον 2 Φορείς δεν κατέστη σαφής η έννοια της ΣΠ με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η αξιολόγηση της σχετικότητας, αποτελεσματικότητάς και του αντικτύπου των ΣΠ κατά τη μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ
- Η σύνδεση του ΕΣΔΔΠ με τα υπόλοιπα ΕΣΔ είναι μερικώς ικανοποιητική, καθώς περίπου το 50% των ΣΠ του ΕΣΔΔΠ εντοπίζονται σε άλλα ΕΣΔ. Επιπρόσθετα, ένας ικανός αριθμός δράσεων σχετικών με τα παιδιά που εντοπίζονται σε άλλα ΕΣΔ δεν περιλαμβάνονται στο ΕΣΔΔΠ.

Συστάσεις:

- Βάσει του θεωρητικού μηχανισμού (σχήμα 1) και της αδρής απεικόνισης των προτεινόμενων ΠΠ του ΕΣΔΔΠ, ΣΠ και δράσεων των Φορέων αλλά και των παρατηρούμενων συνεργειών για την πραγμάτωση των ΣΠ (σχήμα 2) που περιγράφονται στην παρούσα ΑΔΑ, καθίσταται εφικτή και επομένως συνιστάται η μελλοντική διατύπωση μιας σαφούς, ολιστικής και συνεκτικής θεωρίας της αλλαγής για το νέο ΕΣΔΔΠ.
- Οι εμπλεκόμενοι Φορείς των δράσεων θα μπορούσαν να επανεξετάσουν την αιτιακή αλυσίδα των επιμέρους ΣΠ→Δράσεων→Εκροών→Αποτελεσμάτων υπό το πρίσμα της συνέργειας και σύνθεσης, προκειμένου να επιτυγχάνεται σύνδεση και σύμπραξη συναρμόδιων φορέων, ώστε η συνολική επιθυμητή αλλαγή για τα δικαιώματα του παιδιού να περιγραφεί επαρκώς αλλά και να έχει την καλύτερη δυνατή έκβαση.
- Κατά τη διαμόρφωση της θεωρίας της αλλαγής, θα πρέπει να ληφθούν υπόψη συγκεκριμένοι εξωτερικοί παράγοντες κινδύνου (βλ. υποκεφάλαιο 4.5) ώστε να εξασφαλιστεί η ευελιξία, ανθεκτικότητα και βιωσιμότητα του ΕΣΔΔΠ έναντι των κινδύνων αυτών.
- Απαιτείται η υποβολή επικαιροποιημένων ΣΔ από όλους τους Φορείς, αφού πρώτα καταστούν σαφείς σημαντικές παράμετροι/έννοιες του ΕΣΔ, όπως η έννοια των ΣΠ, επιδιωκόμενων στόχων και προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.
- Κρίνεται απαραίτητη η συμπερίληψη δράσεων για τα δικαιώματα του παιδιού που δεν έχουν περιληφθεί ως τώρα στο υπό διαμόρφωση νέο ΕΣΔ, ενώ υπάρχουν σε άλλα ΕΣΔ, ώστε να καταστεί το νέο ΕΣΔΔΠ όσο το δυνατόν πιο πλήρες.
- Κρίνεται σκόπιμη η ενίσχυση του Εθνικού Μηχανισμού με πρόσθετα μέλη από άλλα υπουργεία ή/και άλλους φορείς, ώστε μέσω της επέκτασης του εύρους των θεμάτων του Εθνικού Μηχανισμού να καταστεί πιο ισχυρή και πλήρης η απόκριση του νέου ΕΣΔΔΠ έναντι σε ολο το φάσμα των προκλήσεων για τα δικαιώματα του παιδιού.

3.2 ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΚΑΙ ΕΥΘΥΓΡΑΜΜΙΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ ΜΕ ΤΙΣ ΕΘΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΕΡΕΘΝΙΚΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Σχεδόν όλες οι ΣΠ του εκάστοτε Φορέα είναι ικανοποιητικά ευθυγραμμισμένες τόσο με τις εθνικές όσο και με τις υπερεθνικές προτεραιότητες πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού. Ειδικότερα:

Εθνικές προτεραιότητες πολιτικής

Σχεδόν όλες οι ΣΠ των Φορέων (55/57) ευθυγραμμίζονται με εθνικές προτεραιότητες άλλων κειμένων πολιτικής και στόχων χρηματοδοτικών πλαισίων, και συγκεκριμένα με τα:

ΕΣΚΕ 2021-2027, ΕΣΚΕ Ρομά 2021-2030, Εθνική Στρατηγική για την Αποϊδρυματοποίηση, Εθνικό Σχέδιο Δράσης της Ελλάδας για τις Γυναίκες, την Ειρήνη και την Ασφάλεια-ΕΣΔΓΕΑ (2020-2024), Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα δικαιώματα των ΑμεΑ, Εθνική Στρατηγική για την Ένταξη, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων ΕΣΔΙΦ 2021-2025, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Δημόσια Υγεία 2021 – 2025, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση, Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί 2022-2030, Εθνική Στρατηγική για την Προστασία των Ασυνόδευτων Ανηλίκων, Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων 2021-2025

Υπερεθνικές προτεραιότητες πολιτικής

Οι ΣΠ των Φορέων δείχνουν ότι ευθυγραμμίζονται σε σημαντικό βαθμό με τις αντίστοιχες προτεραιότητες των κειμένων πολιτικής σε ευρωπαϊκό επίπεδο, καθώς περίπου 90% των ΣΠ των Φορέων (51/57) έχουν άμεση αναφορά σε αντίστοιχες προτεραιότητες που βρίσκονται στα ακόλουθα κείμενα ευρωπαϊκά κείμενα πολιτικής:

EU strategy on the rights of the child , EU strategy for a more effective fight against child sexual abuse, CoE Strategy for the Rights of the Child (2022-2027), Union of Equality: Strategy for the Rights of Persons with Disabilities, Council Recommendation of 8 December 2022 on early childhood education and care: the Barcelona targets for 2030, Council Recommendation of 22 May 2019 on High-Quality Early Childhood Education and Care Systems, Council Recommendation establishing a European Child Guarantee, Digital Education Action Plan 2021-2027, Council Resolution on a strategic framework for European cooperation in education and training towards the European Education Area and beyond, Achieving the European Education Area by 2025 , School development and excellent teaching for a great start in life, Action Plan on Integration and Inclusion 2021-2027, A Union of Equality: Gender Equality Strategy, EU Strategy on Victims' Rights, Directive 2011/36/EU of the European Parliament and of the Council of 5 April 2011 on preventing and combating trafficking in human beings and protecting its victims, and replacing Council Framework Decision, A Union of Equality: EU Roma strategic framework for equality, inclusion and participation, The Protection of Children in Migration, The Protection of Children in Migration, On a comprehensive approach to mental health.

Συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού

Όσον αφορά τις συστάσεις της Επιτροπής για τα δικαιώματα του παιδιού στην Ελλάδα,⁴ περίπου 25% αυτών φαίνεται να βρίσκει ανταπόκριση στις δράσεις των φορέων στο υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ. Πρέπει όμως, να σημειωθεί πως αυτό το ποσοστό πιθανότατα υποεκτιμάται λόγω του ότι φορείς δεν κατέθεσαν ή κατέθεσαν μερικώς τις ΣΠ και δράσεις τους για το νέο ΕΣΔΔΠ, ενώ κάποιες δράσεις περιλαμβάνονται σε άλλα ΕΣΔ αλλά όχι στις προτάσεις των φορέων για το νέο ΕΣΔΔΠ. Επίσης, υπάρχει ένας αριθμός συστάσεων για τις οποίες είτε απαιτείται διυπουργική ανταπόκριση είτε η σχετική αρμοδιότητα δεν εντοπίζεται εντός των μελών του Εθνικού Μηχανισμού (όπως ειδική μέριμνα για το περιβάλλον και την κλιματική αλλαγή κ.λπ.).

⁴ United Nations Convention of Rights of the Child Reporting, Concluding observations on the combined fourth to sixth periodic reports of Greece, 2022.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 3.2

-Υπάρχει ικανοποιητική ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των εθνικών προτεραιοτήτων για τα δικαιώματα του παιδιού; -Υπάρχει ικανοποιητική ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των υπερεθνικών προτεραιοτήτων για τα δικαιώματα του παιδιού; - Σε ποιο βαθμό οι δράσεις του ΕΣΔΔΠ ανταποκρίνονται στις συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022);		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	
Ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των εθνικών προτεραιοτήτων	Ικανοποιητική	Σχεδόν απόλυτη (~97%) Ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των εθνικών προτεραιοτήτων.
Ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των υπερεθνικών προτεραιοτήτων	Ικανοποιητική	Σημαντική (~90%) Ευθυγράμμιση μεταξύ των ΣΠ των Φορέων του νέου ΕΣΔΔΠ και των υπερεθνικών προτεραιοτήτων.
Ανταπόκριση των δράσεων στις συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022)	Μερικώς ικανοποιητική	Περίπου το 25% των συστάσεων της της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022) βρίσκει ανταπόκριση στις δράσεις του ΕΣΔΔΠ.

Συμπεράσματα:

- Σχεδόν όλες οι ΣΠ των Φορέων είναι ικανοποιητικά ευθυγραμμισμένες τόσο με τις εθνικές όσο και με τις ευρωπαϊκές προτεραιότητες πολιτικής για τα δικαιώματα του παιδιού.
- Περίπου το 25% των συστάσεων της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022) βρίσκει ανταπόκριση στις δράσεις του ΕΣΔΔΠ.

Συστάσεις:

- Κρίνεται σκόπιμη η διεξοδική τεκμηρίωση του βαθμού ανταπόκρισης στις συστάσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Παιδιού (2022) στο υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ.

3.3 ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΣΤΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

Συμμετοχή των παιδιών

Η συμμετοχή των παιδιών είναι κεντρικής σημασίας για την κατάρτιση του ΕΣΔΔΠ. Η διατύπωση της άποψης του παιδιού, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 12 της ΔΣΔΠ και αποτελεί αξιωματική αρχή, επιτάσσει την ενεργό συμμετοχή των παιδιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων και σχεδιασμού πολιτικών. Δεν συνεπάγεται απλώς την ακρόαση των απόψεών τους, αλλά τη διασφάλιση ότι οι απόψεις τους λαμβάνονται υπόψη. Στο πλαίσιο αυτό, το Υπουργείο Δικαιοσύνης σε συνεργασία με το Γραφείο της UNICEF στην Ελλάδα και την Βοηθό Συνήγορο του Παιδιού πραγματοποίησαν στις αρχές του 2023 έρευνα με τίτλο: «Ιδέες κ προτάσεις των παιδιών και των νέων για το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 2024-2027», στην οποία συμμετείχαν 331 παιδιά και νέοι ηλικίας έως 24 ετών. Διαπιστώνεται ικανοποιητική συνάφεια μεταξύ των ΣΠ του υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ και των προτεραιοτήτων που τέθηκαν από τα παιδιά και τους νέους της έρευνας, π.χ. προστασία των παιδιών από τη βία και την κακοποίηση, διασφάλιση του δικαιώματος των παιδιών στην εκπαίδευση. Παράλληλα, με απόφαση του Εθνικού Μηχανισμού κρίθηκε ότι θα πρέπει να θεσπιστεί

συγκεκριμένη και μόνιμη διαδικασία για την αποτελεσματική και αντιπροσωπευτική συμμετοχή των παιδιών κατά τη υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ που να προβλέπει τους απαραίτητους όρους και προϋποθέσεις για το σεβασμό και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους, η οποία βρίσκεται υπό διαμόρφωση.

Συμμετοχή της Κοινωνίας των Πολιτών

Με βάση τις αρχές της συμμετοχικότητας και διαφάνειας, ιδιαίτερα κρίσιμη είναι η συμμετοχή των εμπειρογνομόνων και των επαγγελματιών του πεδίου καθ' όλα τα στάδια της διαδικασίας κατάρτισης του ΕΣΔΔΠ. Για το σκοπό αυτό, διεξήχθησαν διαβουλεύσεις από το Υπουργείο Εργασίας και την Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Συγκεκριμένα, το ΥΠΕΚΥΠ απέστειλε ερωτηματολόγιο πριν την υποβολή της συνεισφοράς του ΥΠΕΚΥΠ στο νέο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (17 φορείς ανταποκρίθηκαν από τους 85 που προσκλήθηκαν) και η Ειδική Γραμματεία πραγματοποίησε διαδικτυακή συνάντηση με τους φορείς στις αρχές του έτους 2023.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 3.3

-Κατά το σχεδιασμό του ΕΣΔΔΠ ακολουθήθηκε μία συμμετοχική διαδικασία, η οποία έδωσε τη δυνατότητα σε παιδιά και φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών να εκφράσουν την γνώμη τους επί της διαμόρφωσης του ΕΣΔΔΠ; -Τυχόν απόψεις που διατυπώθηκαν από τα παιδιά και τους φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών σχετικά με τη διαμόρφωση του ΕΣΔΔΠ λήφθηκαν υπόψη και σε καταφατική περίπτωση, σε ποιο βαθμό;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Συνάφεια ΣΠ του ΕΣΔΔΠ και των ζητημάτων που τέθηκαν από τα παιδιά και τους νέους	Ικανοποιητική	Όλα τα ζητήματα που τέθηκαν από τα παιδιά και τους νέους στην σχετική διαβούλευση περιλαμβάνονται στις ΣΠ του ΕΣΔΔΠ
Θέσπιση διαδικασίας για την αποτελεσματική συμμετοχή των παιδιών κατά τη υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ που να προβλέπει τους απαραίτητους όρους και προϋποθέσεις για το σεβασμό και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων τους	Ικανοποιητική	Με απόφαση του ΕΜ κρίθηκε ότι θα θεσπιστεί συγκεκριμένη και μόνιμη διαδικασία για την αποτελεσματική και αντιπροσωπευτική συμμετοχή των παιδιών κατά τη υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ.
Διαδικασία διαβούλευσης με την ΚτΠ	Μερικώς Ικανοποιητική	Μονο 2 από τους Φορείς (Υπουργεία) πραγματοποίησαν διαβούλευση. Σε αυτές τις διαβουλεύσεις, ανταποκρίθηκαν σχετικά περιορισμένος αριθμός φορέων της ΚτΠ (π.χ. στη μια διαβούλευση ανταποκρίθηκαν 17 από τους 85 που προσεκληθήκαν), ενώ η μεθοδολογία συλλογής των στοιχείων τυχόν διαβούλευσης χρήζει τυποποίησης.
Βαθμός ενσωμάτωσης στο ΕΣΔΔΠ τυχόν προτάσεων/συστάσεων των μελών της ΚτΠ που ανταποκρίθηκαν στις διαβουλεύσεις	Μη ικανοποιητική	Δεν παρατηρήθηκε ενσωμάτωση των συστάσεων/προτάσεων των μελών της ΚτΠ που συμμετείχαν τουλάχιστον στην μία διαβούλευση, καθώς και επίσημη αιτιολόγηση για αυτό, τουλάχιστον έως τη συγγραφή της παρούσας έκθεσης.

Συμπεράσματα:

- Διαπιστώνεται ικανοποιητική συνάφεια μεταξύ των ΣΠ του υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ και των προτεραιοτήτων που τέθηκαν από τα παιδιά και τους νέους σε συγκεκριμένη έρευνα στις αρχές του 2023.
- Η συμμετοχή των παιδιών στη διαμόρφωση των προτεραιοτήτων του ΕΣΔ κρίνεται ικανοποιητική ενώ με απόφαση του ΕΜ κρίθηκε ότι θα θεσπιστεί συγκεκριμένη και μόνιμη διαδικασία για την αποτελεσματική και αντιπροσωπευτική συμμετοχή των παιδιών κατά την υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ.
- Μονο 2 από τους Φορείς (Υπουργεία) πραγματοποίησαν διαβούλευση με μέλη της ΚτΠ ενώ δεν παρατηρήθηκε ενσωμάτωση των συστάσεων/ προτάσεων των μελών της ΚτΠ που συμμετείχαν τουλάχιστον στην μία διαβούλευση, καθώς και επίσημη αιτιολόγηση για αυτό, τουλάχιστον έως τη συγγραφή της παρούσας έκθεσης.

Συστάσεις:

- Λεπτομερής σχεδιασμός, καθιέρωση και λειτουργικότητα της μόνιμης διαδικασίας για την αποτελεσματική και αντιπροσωπευτική συμμετοχή των παιδιών κατά την υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ και για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων του παιδιού γενικότερα.
- Δημιουργία πλατφόρμας με σκοπό το συνεχή διάλογο και τη διεξαγωγή διαβουλεύσεων ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των φορέων που δραστηριοποιούνται στον τομέα προάσπισης και προαγωγής των δικαιωμάτων του παιδιού.
- Κρίνεται σκόπιμος ο σχεδιασμός και η τυποποίηση της μεθοδολογίας διαβούλευσης με την ΚτΠ για το νέο ΕΣΔΔΠ, με σκοπό την ενίσχυση του διαλόγου και την συμμετοχή περισσότερων φορέων.

3.4 ΙΣΟΤΗΤΑ, ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗ ΚΑΙ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΟ ΕΣΔΔΠ

Το ΕΣΔΔΠ κατά το σχεδιασμό του φαίνεται να πετυχαίνει ικανοποιητική αξιολογησιμότητα ως προς την αντιστοίχιση των ΣΠ των φορέων με τις έννοιες της ισότητας, συμπερίληψης και διαφορετικότητας. Συγκεκριμένα, στο υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ, τουλάχιστον 16 ΣΠ από 6 φορείς αφορούν στόχους και δράσεις για την ενίσχυση και την κατοχύρωση των δικαιωμάτων παιδιών με αναπηρίες, Ρομά, προσφύγων, ανεξαρτήτως φύλου και φυλής. Παρόλα αυτά, δεν παρατηρήθηκαν σαφείς δράσεις που αφορούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων και ασφαλούς περιβάλλοντος για την ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητα. Επιπρόσθετα, δεν παρατηρήθηκαν επαρκείς δράσεις που αφορούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων και ασφαλούς περιβάλλοντος παιδιών και εφήβων που είναι σε ιδρύματα ή/και στην επιτυχή αποϊδρυματοποίησή τους.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 3.4

-Ο σχεδιασμός του ΕΣΔΔΠ και το πλαίσιο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων λαμβάνει υπόψη την ισότητα των φύλων, τη διάσταση της ισότητας (equity), τη μη διάκριση, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τη συμμετοχή του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν; -Λαμβάνεται υπόψη η ειδική κατάσταση ως προς την απόλαυση δικαιωμάτων ορισμένων παιδιών;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	
Σχεδιασμός του ΕΣΔΔΠ και το πλαίσιο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων να λαμβάνει υπόψη την ισότητα των φύλων, τη διάσταση της ισότητας (equity), τη μη διάκριση, το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού και τη συμμετοχή του παιδιού στη λήψη αποφάσεων που το αφορούν	Μερικώς ικανοποιητική	Ικανοποιητική σε σημαντικό βαθμό αντιστοίχιση των ΣΠ των φορέων με τις έννοιες της ισότητας, συμπερίληψης και διαφορετικότητας: τουλάχιστον 16 ΣΠ σε σύνολο 57 που προέρχονται από 6 φορείς αφορούν στόχους και δράσεις για την ενίσχυση και την κατοχύρωση δικαιωμάτων παιδιών με αναπηρίες, Ρομά, προσφύγων, ανεξαρτήτως φύλου και φυλής, πχ Κοινωνική ενσωμάτωση παιδιών Ρομά και καταπολέμηση στερεοτύπων και κοινωνικού αποκλεισμού, Άρση αποκλεισμού από τη δωρεάν μουσική εκπαίδευση παιδιών που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού, κόκ. Ελλείψεις ΣΠ και δράσεων για παιδιά με διαφορετικότητα ως προς τον σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου και διαμενόντων σε ιδρύματα.
Σχεδιασμός του ΕΣΔΔΠ και το πλαίσιο των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων να λαμβάνει υπόψη την ειδική κατάσταση ως προς την απόλαυση δικαιωμάτων ορισμένων παιδιών	Μερικώς ικανοποιητική	

Συμπεράσματα:

- Διαπιστώνεται μερικώς ικανοποιητική αξιολογησιμότητα ως προς την αντιστοίχιση των ΣΠ των φορέων με τις έννοιες της ισότητας, συμπερίληψης και διαφορετικότητας.
- Δεν παρατηρήθηκαν σαφείς δράσεις που αφορούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων και ασφαλούς περιβάλλοντος παιδιών και εφήβων που είναι ομοφυλόφιλοι, διεμφυλικοί, με δυσφορία φύλου, ή μη δυαδικοί.
- Δεν παρατηρήθηκαν επαρκείς δράσεις που αφορούν στη διασφάλιση δικαιωμάτων και ασφαλούς περιβάλλοντος παιδιών και εφήβων που είναι σε ιδρύματα ή/και στην επιτυχή αποϊδρυματοποίησή τους.

Συστάσεις:

- Κρίνεται απαραίτητος ο σχεδιασμός ή συμπερίληψη τυχόν υπάρχουσών δράσεων που έως τώρα δεν έχουν ενσωματωθεί στο υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ για ομάδες παιδιών που αντιμετωπίζουν διακρίσεις λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου.
- Χρειάζεται ενίσχυση δράσεων και συνέργειες Φορέων ώστε να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των παιδιών που διαμένουν σε ιδρύματα, καθώς και για την επιτυχή αποϊδρυματοποίησή τους.

4. ΕΥΡΗΜΑΤΑ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΔΟΚΩΜΕΝΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

4.1 ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, ΔΕΙΚΤΕΣ ΑΠΟΔΟΣΗΣ, ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ

Κατά την ανασκόπηση όλων των σχετικών εγγράφων και πηγών, διαπιστώθηκε διαφόρου βαθμού αξιολογησιμότητα ως προς τη διαθεσιμότητα δεδομένων, των αντίστοιχων δεικτών απόδοσης και στόχων των δράσεων, ανάλογα το φορέα αλλά και τις ΣΠ του εκάστοτε φορέα. Συγκεκριμένα:

(α) περίπου το 60% των Φορέων παρέθεσαν δείκτες απόδοσης και στόχους των δράσεων.

(β) Από τους Φορείς που παρέθεσαν δείκτες απόδοσης, περίπου το 50% δεν πληρούν τα κριτήρια S.M.A.R.T.⁵ (Συγκεκριμένοι, Μετρήσιμοι, Αποδοτέοι, Πραγματοποιήσιμοι, Χρονικά Καθορισμένοι) με κυριότερα ζητήματα τη μη ποσοτικοποίηση των δεικτών, ώστε να είναι πιο εύκολη η παρακολούθησή τους και αποτίμησή τους, και τη μη παράθεση τιμών βάσης και αποτελέσματος ώστε να αποτιμηθούν αποτελεσματικά μετά το πέρας του ΕΣΔΔΠ. Σημειώνεται πως ποιοτικοί δείκτες πχ ναι/όχι μπορούν να χρησιμοποιηθούν κυρίως ως διαπιστωτικοί της ψήφισης/θεσμοθέτησης ενεργειών, όπως η σύνταξη εγγράφων, πχ Οδηγός Καλών Πρακτικών.

(γ) Για τους Φορείς που δεν παρέθεσαν δείκτες απόδοσης, αυτοί δύσκολα θα οριστούν αν για τις περιγραφόμενες δράσεις δεν προσδιοριστούν πρώτα συγκεκριμένες εκροές και προσδοκώμενα αποτελέσματα.

(δ) Δεν αναφέρεται από τους Φορείς πως τα δεδομένα των δράσεων και των δεικτών μπορούν να είναι διαθέσιμα στους αρμόδιους ή εντεταλμένους εμπειρογνώμονες, υπηρεσίες ή τεχνικούς συμβούλους, ώστε να είναι αποτελεσματική η παρακολούθηση της προόδου των δράσεων όπως ορίζεται από τον ΕΜ.

⁵ SMART indicators are: Specific, Measurable, Assignable, Realistic, Time-related.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 4.1

-Υπάρχει ένα πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων; Είναι μετρήσιμο με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες; -Υπάρχει ένα μετρήσιμο πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων των δράσεων με ποσοτικούς και ποιοτικούς στόχους;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων	Μερικώς ικανοποιητική	Βάσει των κειμένων και των στοιχείων που υποβλήθηκαν από τους Φορείς, δεν υπάρχει ένα συνολικό πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων για το ΕΣΔΔΠ. Ωστόσο, από τα στοιχεία που εξετάστηκαν διαπιστώνεται πως περίπου οι μισές ΣΠ των Φορέων φαίνεται να περιγράφουν ένα τέτοιο πλαίσιο.
Μετρήσιμο πλαίσιο προσδοκώμενων αποτελεσμάτων των δράσεων με ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες	Μερικώς ικανοποιητική	Περίπου το 60% των Φορέων παρέθεσαν δείκτες απόδοσης και στόχους των δράσεων. Από τους Φορείς που παρέθεσαν δείκτες απόδοσης, περίπου το 50% δεν πληρούν τα κριτήρια S.M.A.R.T
Τιμές βάσεις των δεικτών πλαισίου παρακολούθησης των δράσεων	Μερικώς ικανοποιητική	Διαπιστώθηκαν ζητήματα όπως μη ποσοτικοποίηση των δεικτών, που θα συνέβαλε ώστε να είναι πιο εύκολη η παρακολούθησή τους και αποτίμησή τους, και η μη παράθεση τιμών βάσης και αποτελέσματος ώστε να αποτιμηθούν αποτελεσματικά μετά το πέρας του ΕΣΔΔΠ. Σημειώνεται πως ποιοτικοί δείκτες πχ ναι/όχι μπορούν να χρησιμοποιηθούν κυρίως ως διαπιστωτικοί της υψίφησης/θεσμοθέτησης ενεργειών, ή τη σύνταξη εγγράφων, πχ Οδηγός Καλών Πρακτικών. Για τους Φορείς που δεν παρέθεσαν δείκτες απόδοσης, αυτοί δύσκολα θα οριστούν αν για τις περιγραφόμενες δράσεις δεν προσδιοριστούν πρώτα συγκεκριμένες εκροές και προσδοκώμενα αποτελέσματα.

Συμπεράσματα:

- Μόνο το 60% των Φορέων παρέθεσαν δείκτες απόδοσης και στόχους των δράσεων.
- Από τους Φορείς που παρέθεσαν δείκτες, περίπου το 50% δεν πληρούν τα κριτήρια S.M.A.R.T.⁶, με κυριότερα ζητήματα τη μη ποσοτικοποίηση των δεικτών, ώστε να είναι πιο εύκολη η παρακολούθησή τους και αποτίμησή τους, και τη μη παράθεση τιμών βάσης και αποτελέσματος, ώστε να αποτιμηθούν αποτελεσματικά μετά το πέρας του ΕΣΔΔΠ.
- Για τους Φορείς που δεν παρέθεσαν δείκτες απόδοσης, αυτοί δύσκολα θα οριστούν αν για τις περιγραφόμενες δράσεις δεν προσδιοριστούν πρώτα συγκεκριμένες εκροές και προσδοκώμενα αποτελέσματα.
- Δεν αναφέρεται από τους Φορείς πως τα δεδομένα των δράσεων και των δεικτών μπορούν να είναι διαθέσιμα ώστε να είναι αποτελεσματική η παρακολούθηση της προόδου των δράσεων.
- Δεν περιγράφεται από τους Φορείς ένα σύστημα για τη συλλογή και συστηματοποίηση των πληροφοριών και των δεδομένων που απαιτούνται για την παρακολούθηση του ΕΣΔΔΠ με καθορισμένες αρμοδιότητες μεταξύ των εμπλεκόμενων και προσδιορισμός της περιοδικότητάς της συλλογής τους.

Συστάσεις:

- Όλες οι δράσεις του ΕΣΔΔΠ πρέπει να υποστηριχτούν με τους αντίστοιχους δείκτες και τιμές βάσης και αποτελέσματος, ώστε να είναι εφικτή η τελική αποτίμησή τους και εκτίμησή της επάρκειάς τους.
- Οι δείκτες των δράσεων πρέπει να πληρούν τα S.M.A.R.T. κριτήρια και σε περίπτωση που αυτό δεν είναι εφικτό, πχ ποιοτικός δείκτης ναι/όχι, θα πρέπει να δίνεται η αντίστοιχη τεκμηρίωση για τη μη ποσοτικοποίηση του συγκεκριμένου δείκτη.

⁶ SMART indicators are: Specific, Measurable, Assignable, Realistic, Time-related.

- Η ακριβής περιγραφή των στόχων του κάθε φορέα για την επιδιωκόμενη αλλαγή για τα δικαιώματα του παιδιού, είναι απαραίτητη προϋπόθεση ώστε να είναι δυνατή η παράθεση των αντίστοιχων δεικτών δράσης.
- Σύμφωνα με τις αρχή της διαφάνειας αλλά και για να είναι εφικτή η παρακολούθηση και τελική αποτίμηση των δράσεων, απαιτείται η περιγραφή και υιοθέτηση συγκεκριμένων συστημάτων συλλογής, διαθεσιμότητας και καταγραφής των δεδομένων των δράσεων, είτε συνολικά για το ΕΣΔΔΠ, είτε ανά Φορέα.

4.2 ΕΠΑΡΚΕΙΑ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΕΥΞΗ ΤΩΝ ΣΤΟΧΩΝ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία αξιολογησιμότητας, η παρούσα έκθεση παρέχει μια αδρή και συνδυαστική εκτίμηση αξιολογησιμότητας της επάρκειας των δράσεων ως προς την επίτευξη των στόχων, και συνεπώς της επιθυμητής αλλαγής του ΕΣΔΔΠ. Για την εκτίμηση αυτή χρησιμοποιήθηκαν ως κριτήρια:

- η γεωγραφική κατανομή,
- η στοχοθεσία/εύρος/φάσμα (volume) των δράσεων,
- και η χρονική διάρκεια των δράσεων⁷. Ειδικότερα, για τη χρονική διάρκεια των δράσεων, η κατανομή τους φαίνεται στον παρακάτω πίνακα:

Χρονοδιαγράμματα Δράσεων ΕΣΔΔΠ 2024-2027	
Διαρκείς δράσεις	65%
Ενάρξη πριν το 2023-Λήξη το 2027	14%
Ενάρξη πριν το 2023-Λήξη το 2024,2025 ή 2026	19%
Ενάρξη και Λήξη μέσα το 2024	<<1%
Αδιευκρίνιστα χρονοδιαγράμματα	2%

Συνεπώς, η αξιολογησιμότητα των χρονοδιαγραμμάτων του ΕΣΔΔΠ κρίνεται ως μερικώς ικανοποιητική.

⁷ Αν και χρονική διάρκεια των δράσεων μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στην επίτευξη των στόχων του ΕΣΔ, αυτή αξιολογείται με επιφύλαξη διότι κάποιες δράσεις μπορεί να έχουν σημαντικό αντίκτυπο ακόμη και με μικρή διάρκεια κι αυτο μπορεί να είναι αντικείμενο της τελικής αποτίμησης του ΕΣΔ.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων ως προς την επάρκεια των δράσεων για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΔΔΠ.

-Υπάρχει ικανοποιητική επάρκεια των δράσεων για την επίτευξη των στόχων του ΕΣΔΔΠ;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Γεωγραφική κατανομή των δράσεων	Μερικώς Ικανοποιητική	Περίπου τα 2/3 των δράσεων φαίνεται να καλύπτουν την επικράτεια της χώρας. Από αυτές τις δράσεις, για το περίπου 50% απαιτούνται περισσότερες διευκρινίσεις ώστε να διαπιστωθεί με ασφάλεια η κάλυψη όσο των δυνατόν περισσότερων παιδιών σε όλη την ελληνική επικράτεια . Απαιτούνται περισσότερα στοιχεία ως προς τα χαρακτηριστικά των τοπικών κοινωνιών όπου θα λάβουν χώρα οι δράσεις που αφορούν περιφέρειες, ώστε να διαπιστωθεί με ασφάλεια η επαρκής κάλυψη ειδικά υποβαθμισμένων ή απομακρυσμένων (remote/left behind) περιοχών.
Στοχοθεσία/ Εύρος/φάσμα (volume) των δράσεων	Μη Ικανοποιητική	Σημαντικός αριθμός δράσεων (~40%) δεν παρέθεσαν δείκτες βάσης και αποτελέσματος (πχ δράσεις αποϊδρυματοποίησης), συνεπώς είναι αδύνατη η εκτίμηση της αξιολογησιμότητας της επάρκειάς τους. Απαιτούνται περισσότερα στοιχεία για τις τιμές δεικτών βάσης και αποτελέσματος, καθώς και τους πληθυσμούς αναφοράς.
Χρονική διάρκεια των δράσεων	Ικανοποιητική	Σχεδόν για όλες τις δράσεις (>97%), οι Φορείς παρέχουν αντίστοιχα χρονοδιαγράμματα. Οι περισσότερες δράσεις των φορέων (περίπου 65%) είναι διαρκείς και συνεπώς μπορεί να έχουν σημαντικό θετικό αντίκτυπο στην επίτευξη των στόχων κατά το τέλος του ΕΣΔ (2027).

Συμπεράσματα:

- Η αξιολογησιμότητα της επάρκειας των δράσεων ως προς την επίτευξη των στόχων του ΕΣΔΔΠ κρίνεται ικανοποιητική ως προς τα προτεινόμενα χρονοδιαγράμματα (για >97% των δράσεων υπάρχουν χρονοδιαγράμματα), μερικώς ικανοποιητική ως προς τη γεωγραφική κατανομή (τα 2/3 των δράσεων καλύπτουν την επικράτεια) και μη ικανοποιητική ως προς τη στοχοθεσία των δράσεων (κυρίως λόγω έλλειψης στοιχείων για τις τιμές των δεικτών βάσης και αποτελέσματος).

Συστάσεις:

- Κρίνονται σκόπιμες περισσότερες διευκρινίσεις ώστε να διαπιστωθεί με ασφάλεια η κάλυψη όσο των δυνατόν περισσότερων παιδιών σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με έμφαση στην κάλυψη απομακρυσμένων και υποβαθμισμένων (remote/left behind) περιοχών.
- Απαιτούνται δείκτες και τιμές βάσης και αποτελέσματος για όλες τις δράσεις του ΕΣΔΔΠ, ώστε να είναι εφικτή η τελική αποτίμηση τους και εκτίμηση της επάρκειάς τους.
- Σε όσες δράσεις που δίνονται δείκτες και τιμές βάσης και αποτελέσματος, αυτοί πρέπει να είναι όσο το δυνατόν πιο πλήρεις (τόσο σε απόλυτες όσο και σε σχετικές τιμές) ώστε να είναι εφικτή η τελική αποτίμηση τους και εκτίμηση της επάρκειάς τους.

4.3 ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

Διακυβέρνηση

Όσον αφορά στην παράμετρο του συστήματος διακυβέρνησης και του σαφούς καθορισμού των ρόλων του κάθε φορέα για την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ, δεν υπάρχει σχετική αναφορά στα σχετικά έγγραφα που μελετήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας ΑΔΑ, συνεπώς η αξιολογησιμότητα διακυβέρνησης του ΕΣΔ κρίνεται ως μη ικανοποιητική. Επισημαίνεται πως η

κατάρτιση ενός αποτελεσματικού συστήματος διακυβέρνησης του ΕΣΔ το οποίο να μπορεί να αποτιμηθεί μετά το τέλος της εφαρμογής του ΕΣΔ, αποτέλεσε βασική σύσταση τόσο της διαβούλευσης με την Κοινωνία των Πολιτών (βλ. υποκεφάλαιο 3.3) όσο και της ταχείας αποτίμησης του ΕΣΔΔΠ 2021-2023.

Χρηματοδότηση

Όσον αφορά στην παράμετρο της χρηματοδότησης του ΕΣΔ (πόροι, πηγή χρηματοδότησης και χρονικό πλαίσιο) διαπιστώθηκε διαφόρου βαθμού αξιολογησιμότητα ως προς τα σχετικά στοιχεία, ανάλογα το Φορέα αλλά και τις ΣΠ του εκάστοτε Φορέα. Συγκεκριμένα:

(α) εξαιρουμένων 4 Φορέων, όλοι οι υπόλοιποι περιγράφουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα ποσά και τις πηγές χρηματοδότησης των δράσεών τους. Ωστόσο, διαπιστώνεται ότι αρκετές πληροφορίες εντάσσονται σε άλλα ΕΣΔ, όπως όπως στην «Ευρωπαϊκή Εγγύηση για το Παιδί» όσον αφορά στις δράσεις του ΥΠΕΚΥΠ.

(β) σε ένα ποσοστό των δράσεων (<5%), αν και αναφέρεται το κόστος των δράσεων δεν δίνονται επαρκείς λεπτομέρειες ώστε να εκτιμηθεί με σχετική ακρίβεια το κόστος των δράσεων έως το 2027.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 4.2

-Υπάρχει διακριτός προϋπολογισμός για κάθε στρατηγική προτεραιότητα ανά άξονα και δράση; -Υπάρχουν επαρκή δεδομένα και στοιχεία ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η επάρκεια των πόρων για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων;		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Σύστημα διακυβέρνησης	Μη ικανοποιητική	Όσον αφορά στην παράμετρο του συστήματος διακυβέρνησης και του σαφούς καθορισμού των ρόλων του κάθε Φορέα μέσα σε αυτό (σύμφωνα με τις συστάσεις της ΚτΠ όσο και της ταχείας αποτίμησης του ΕΣΔΔΠ 2021-2023) δεν υπάρχει σχετική αναφορά στα σχετικά έγγραφα που μελετήθηκαν στο πλαίσιο της παρούσας ΑΔΑ.
Διακριτός προϋπολογισμός για κάθε στρατηγική προτεραιότητα ανά άξονα και δράση	Μερικώς ικανοποιητική	Εξαιρουμένων 4 Φορέων, όλοι οι υπόλοιποι περιγράφουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα ποσά και τις πηγές χρηματοδότησης των δράσεών τους, σε αντιστοιχία με τις ΣΠ και άξονες του ΕΣΔΔΠ.
Επάρκεια δεδομένων και στοιχείων ώστε να μπορεί να αξιολογηθεί η επάρκεια των πόρων για την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων	Μερικώς ικανοποιητική	Σε ένα ποσοστό των δράσεων, αν και αναφέρεται το κόστος των δράσεων, δεν δίνονται επαρκείς λεπτομέρειες ώστε να εκτιμηθεί με σχετική ακρίβεια το κόστος των δράσεων έως το 2027.

Συμπεράσματα:

- Τελεί υπό διαμόρφωση ο σχεδιασμός των διαδικασιών παρακολούθησης, αξιολόγησης και αναθεώρησής του συστήματος διακυβέρνησης και σαφούς καθορισμού των ρόλων του κάθε φορέα για την έγκαιρη και αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΣΔΔΠ.
- Εξαιρουμένων 4 Φορέων, όλοι οι υπόλοιποι περιγράφουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα ποσά και τις πηγές χρηματοδότησης των δράσεών τους.
- Για τις δράσεις που δεν παρέχονται πληροφορίες για το κόστος τους και την πηγή χρηματοδότησης, υπάρχουν στοιχεία σε άλλα ΕΣΔ.
- Σε ένα ποσοστό των δράσεων (<5%), αν και αναφέρεται το κόστος των δράσεων δεν δίνονται επαρκείς λεπτομέρειες ώστε να εκτιμηθεί με σχετική ακρίβεια το κόστος των δράσεων έως το 2027.

Συστάσεις:

- Απαραίτητη προϋπόθεση για να μπορεί να υπάρξει αξιολογησιμότητα του ΕΣΔΔΠ ως προς τη χρηματοδότησή του είναι να αναφερθούν σαφώς τα ποσά και οι πηγές χρηματοδότησής τους από όλους τους Φορείς.

4.4 ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΣΔΔΠ

Κατά την ανασκόπηση όλων των σχετικών εγγράφων και πηγών, διαπιστώθηκαν ενέργειες για τη θέσπιση μηχανισμού παρακολούθησης που θα αφορά την πρόβλεψη, το σχεδιασμό και την προετοιμασία για την παρακαλούθηση της πορείας (monitoring) αλλά και της τελικής αποτίμησης (evaluation) του ΕΣΔΔΠ μετά την ολοκλήρωση του. Ειδικότερα, σύμφωνα με το νόμο (άρθ. 8 ν. 4491/2017) προβλέπεται ρητά η αποτίμηση του βαθμού υλοποίησης των δράσεων και των αποτελεσμάτων τους, με βάση τους δείκτες υλοποίησης, καθώς και τη συνολική αποτελεσματικότητά τους, και οι εκθέσεις αξιολόγησης να υποβάλλονται στον Συνήγορο του Πολίτη. Ωστόσο παρατηρείται έλλειψη διαθέσιμων ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων (πχ. προθεσμίες, τα στάδια και το περιεχόμενο των ενδιάμεσων εκθέσεων προόδου) συμπεριλαμβανομένων μελετών και στοιχείων που θα καταστήσουν εφικτή μια μελλοντική αποτίμηση για το μηχανισμό παρακολούθησης. Κατά συνέπεια, η αξιολογησιμότητα των διαδικασιών παρακολούθησης, ελέγχου προόδου και τελικής αποτίμησης του ΕΣΔΔΠ, κρίνεται μερικώς ικανοποιητική.

Αξιολογησιμότητα παραμέτρων σύμφωνα με τα Ερωτήματα της ΑΔΑ που αφορούν το υποκεφάλαιο 4.4

<p>-Υπάρχουν διαθέσιμα ποιοτικά και ποσοτικά δεδομένα και στοιχεία, συμπεριλαμβανομένων μελετών και στοιχείων που θα καταστήσουν εφικτή μια μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ;</p> <p>-Υπάρχει ένα σύστημα παρακολούθησης με σαφώς καθορισμένους ρόλους και ανάλογη χρηματοδότηση ώστε, μεταξύ άλλων, να καθίσταται εφικτή η αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ΕΣΔΔΠ όσον αφορά τη διατήρηση των συστημικών οφελών του μετά την περίοδο εφαρμογής του;</p> <p>-Υπάρχουν δεσμευμένοι πόροι για την αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ μετά την περίοδο εφαρμογής του;</p>		
Παράμετρος	Αξιολογησιμότητα	Τεκμηρίωση
Διαθεσιμότητα ποιοτικών και ποσοτικών δεδομένων και στοιχείων, συμπεριλαμβανομένων μελετών και στοιχείων που θα καταστήσουν εφικτή μια μελλοντική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ	Μερικώς ικανοποιητική	Έλλειψη δεδομένων και στοιχείων ως προς: -την πρόβλεψη, τον σχετικό σχεδιασμό και την προετοιμασία για την παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής του ΕΣΔΔΠ (monitoring),
Υπαρξη συστήματος παρακολούθησης (σχέδιο και σαφώς καθορισμένα άτομα/φορείς ευθύνης αξιοποίησης πληροφοριών παρακολούθησης) και ανάλογης χρηματοδότησης για την υποστήριξή του που καθιστά εφικτή την αξιολόγηση της βιωσιμότητας του ΕΣΔΔΠ όσον αφορά τη διατήρηση των συστημικών οφελών του μετά την περίοδο εφαρμογής του	Μερικώς ικανοποιητική	-το σχέδιο και τα άτομα/φορείς ευθύνης αξιοποίησης πληροφοριών σχετικά με την παρακολούθηση και την τελική αποτίμηση (evaluation) του ΕΣΔΔΠ μετά την ολοκλήρωσή του.
Στοιχεία για δεσμευμένους πόρους για την αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ μετά την περίοδο εφαρμογής του	Μη ικανοποιητική	Δεν παρατηρήθηκαν αναφορές για δεσμευμένους πόρους για την αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ μετά την περίοδο εφαρμογής του.

Συμπεράσματα:

- Διαπιστώθηκε έλλειψη δεδομένων και στοιχείων ως προς την πρόβλεψη, τον σχετικό σχεδιασμό και την προετοιμασία για την παρακολούθηση της πορείας εφαρμογής (monitoring) αλλά και της τελικής αποτίμησης (evaluation) του ΕΣΔΔΠ, μετά την ολοκλήρωσή του.

- Η εξέταση των χρηματοοικονομικών και θεσμικών ικανοτήτων των συστημάτων που απαιτούνται για τη διατήρηση των καθαρών οφελών με την πάροδο του χρόνου και η διαπίστωση της απουσίας ενός συστήματος παρακολούθησης με σαφώς προσδιορισμένες αρμοδιότητες και ρόλους, καθιστούν μερικώς ικανοποιητική την αξιολογησιμότητα του ΕΣΔΔΠ σύμφωνα με το κριτήριο της βιωσιμότητας.
- Απουσία αναφορών για δεσμευμένους πόρους για την αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ, μετά την περίοδο εφαρμογής του.

Συστάσεις:

- Είναι απαραίτητη η υιοθέτηση και περιγραφή ενός συγκεκριμένου συστήματος παρακολούθησης της πορείας (monitoring) αλλά και της τελικής αποτίμησης (evaluation) του ΕΣΔΔΠ, μετά την ολοκλήρωση του. Ιδανικά, το σύστημα αυτό θα πρέπει να είναι διατομεακό και οριζόντιο, με συγκεκριμένα άτομα αναφοράς ανά Φορέα, ώστε να είναι δυνατή ο συντονισμός των ενεργειών και η συνολική αποτίμηση των δράσεων.
- Για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα του ΕΣΔΔΠ, είναι σημαντική η ανάθεση συγκεκριμένων ρόλων και αρμοδιοτήτων για την παρακολούθηση και την τελική αποτίμηση του ΕΣΔΔΠ, με την εξασφάλιση του αντίστοιχου προϋπολογισμού.
- Για την επίτευξη των παραπάνω, σημαντική θα μπορούσε να είναι η υποστήριξη από την UNICEF όπως πχ με την ανάπτυξη ικανοτήτων (capacity building) με σεμινάρια, τεχνική υποστήριξη, εμπειρογνωμοσύνη, κλπ.
- Σημαντική ενέργεια για την εκτίμηση της επιτυχούς έκβασης του νέου ΕΣΔΔΠ είναι η σαφής περιγραφή πόρων για την τελική αποτίμηση του ΕΣΔ, μετά την ολοκλήρωσή του.

4.5 ΕΥΕΛΙΞΙΑ ΤΟΥ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΑΛΛΑΓΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩΝ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

Ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά μιας βιώσιμης θεωρίας της αλλαγής, είναι η ευελιξία της σε εξωτερικούς παράγοντες κινδύνου, δηλαδή σε παράγοντες που δεν σχετίζονται άμεσα με τη δομή και το περιεχόμενο του ΕΣΔΔΠ. Όπως αναφέρθηκε το υπό διαμόρφωση σχέδιο δεν έχει διατυπωμένη μια επαρκή και συνεκτική θεωρία αλλαγής, ωστόσο στην πορεία διαμόρφωση της θα πρέπει να ληφθούν υπ' όψιν οι ακόλουθοι εξωτερικοί παράγοντες κινδύνου:

Πολιτικές αλλαγές: όπως αναφέρθηκε και στους Περιορισμούς της ΑΔΑ (υποκεφάλαιο 2.2) κατά το χρονικό διάστημα υλοποίησης του ΕΣΔΔΠ 2024-2027 θα υπάρξουν συχνές εκλογικές διαδικασίες στην Ελλάδα (εθνικές, δημοτικές-περιφερειακές, ευρωεκλογές, εκλογή Προέδρου της Δημοκρατίας) οι οποίες αφενός επιφέρουν μια σχετική αδρανοποίηση της λήψης αποφάσεων της δημόσιας διοίκησης κατά την προεκλογική περίοδο, αφετέρου έχουν σαν αποτέλεσμα την αλλαγή φορέων (πχ αλλαγή αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπουργείων, νέα υπουργεία), καθώς και την αλλαγή προσώπων στους διάφορους φορείς υλοποίησης του ΕΣΔ. Συνεπώς, θα πρέπει το θεωρητικό πλαίσιο να περιλαμβάνει διαχειριστικά σχέδια που να εξασφαλίζουν την όσο το δυνατόν απρόσκοπτη υλοποίηση του ΕΣΔ, πχ τον ορισμό συγκεκριμένων ατόμων και αναπληρωματικών τους ως άτομα αναφοράς σε κάθε φορέα τουλάχιστον για το διάστημα 2024-2027.

Κοινωνικά στερεότυπα και προκαταλήψεις: όπως σε κάθε κοινωνία, έτσι και στην ελληνική, αν και βρίσκεται σε διαρκή εξέλιξη, υπάρχουν στερεότυπα και προκαταλήψεις που μπορούν να αποτελέσουν ανάχωμα στην εφαρμογή του ΕΣΔΔΠ, όπως φαινόμενα ξеноφοβίας, ομοφοβίας αλλά και ρατσισμού έναντι ομάδων πληθυσμού (πχ Ρομά, πρόσφυγες). Τα αρνητικά αυτά φαινόμενα μπορούν να έχουν διαφορετική ένταση ανάλογα με την περιοχή και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εκάστοτε τοπικής κοινωνίας, συνεπώς απαιτείται η θεωρία της αλλαγής του υπό διαμόρφωση ΕΣΔΔΠ να προβλέπει διαδικασίες διαχείρισης και προσαρμογής των δράσεων, όταν οι κοινωνικές συνθήκες δυσκολεύουν την εφαρμογή τους, πχ ημερίδες ενημέρωσης γονέων και κηδεμόνων για θέματα ενσωμάτωσης παιδιών προσφύγων στα σχολικά περιβάλλοντα.

Επιβλαβείς κοινωνικές πρακτικές: ο σεβασμός των πολιτισμικών ιδιαιτεροτήτων και παροδοσιακών αξιών των ανθρώπων, δεν θα πρέπει να επιτρέπει και την υιοθέτηση επιβλαβών πρακτικών που παραβιάζουν τα δικαιώματα του παιδιού, όπως ο γάμος κάτω των 18. Κατά συνέπεια, η θεωρία της αλλαγής θα πρέπει να προβλέπει διαχειριστικές δράσεις που να συμβάλλουν στην εξάλειψη τέτοιων πρακτικών, πχ με σωστή εκπαίδευση και ενημέρωση κοινωνικών ομάδων σχετικά με αυτές τις πρακτικές.

Κλιματική αλλαγή και περιβανταλλογική κρίση: η κλιματική αλλαγή μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην υγεία, την ασφάλεια αλλά και τη γενικότερη διαβίωση των παιδιών. Η ευελιξία της θεωρίας της αλλαγής ως προς αυτόν το εξωτερικό κίνδυνο έγκειται στην υιοθέτηση προβλέψεων και εκροών που να μειώνουν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα παιδιά, πχ κλιματισμός στα σχολεία με εναλλακτικές πηγές ενέργειας, επαρκή αντιπλημμυρικά έργα σε περιοχές σχολείων.

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2021-2023. Αθήνα 2021

Ταχεία Αποτίμηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2021-2023.

Αθήνα, 2023.

[UNICEF \(2019\). Guidance Note for Conducting Evaluability Assessments in UNICEF](#)

ⁱ Προσχέδιο ΕΣΔΔΠ 2024-2027, UNICEF (2019), Guidance Note for Conducting Evaluability Assessments in UNICEF, Φόρμες καταγραφής προτεραιοτήτων και δράσεων, Ταχεία Αποτίμηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού 2021-2023, Ν. 4491/2017.

ⁱⁱ Μελέτη 15 τομεακών Εθνικών Σχεδίων Δράσης, μελέτη των ετήσιων σχεδίων δράσης Υπουργείων που συμμετέχουν στην κατάρτιση του ΕΣΔ, 20 Τομεακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ένα για κάθε Υπουργείο) και 13 Περιφερειακών Προγραμμάτων Ανάπτυξης (ένα για κάθε Περιφέρεια) που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, των σχετικών Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων και των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ, των εγγράφων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, 22 κειμένων πολιτικής της Ε.Ε.